

ד א ב מיי פכ"ג מה"ל
סנהדרין הלכה ד טור
ש"ע ח"מ סימן ט סעיף א
והרב אלפס סנהדרין פ"א
דף רנח אמר רבה בר רב
הונא הלא דיינא כו':
ה ג טור ח"מ סימן ט:
ו ד מיי שם הלכה ו
טו"ש שם ס"ו ז סע"ז
[והרב אלפס שם]:
ז ה ו ז מיי שם הלכה ג
טו"ש שם סימן ט
סעיף א והרב אלפס שם:
ח ט י מיי שם הל' ג
טור ח"מ שם:
ט כ טו"ש שם סימן ז
סעיף ז ה"ג":

תורה אור השלם
1. מלך במשפט יעמיד
אָרץ ואיש תרומות
וְהָרִסָהּ: משלי כט ד
2. וְשׁוּדָה לֹא תִקַּח בִּי
הַשְּׁחָדָה יַעֲרֹר פְּקֻדִים
וְיִסְלַף דְּבַר צַדִּיקִים:
שמות כג ח
3. וְאִישׁ כָּאֵל מִבְּעַל
שִׁלְשָׁה וְחָבֵא לְאִישׁ
הָאֱלֹהִים לְחֵם בְּבוּרִים
עֲשֵׂרִים לְחֵם שְׁעִירִים
וְכֹרֵמֶל בְּצַקְלָו וְיִאֲמֹר
לְעַם וְיֵאבָל:
מלכים ב ד מב

מוסף רש"י
אם דומה דיין למלך.
שכן צביב דיין ומלך
מכמה, מנלן זה שהוא
עשיר (סנהדרין ז): או:
שאני צריך לקנות אוהבים
ולקח שוחד (משלי כט
ד): ואם דומה לכהן
שמוחו על הגרנות.
לשאלו מרוממו, וכן זה
צריך לחזק לשאלו כ"ד
(סנהדרין שם).

אפילו צדיק גמור ונומץ שוחד. והיינו ק"ו לרשעים שכבר נטל שוחד בפעם ראשונה דבפעם ראשונה כשנטל אחי לדיק הוי שעדיין לא נטלו וק"ו לטופשים בפעם שניה שנטלו שוחד שכבר נעשה טפס מפעם ראשונה שנטלו. מ"ר. ורשב"ם פי' דהאי קל ומומר לטפשים אינו מן הצריימא אלא מתניח חכמים ודיקים משמע שרובה לומר ק"ו לטופשים ולכן מתמה וכי הם בני דינא ומשני הכי קאמר ולא נידוק כמו שאמר והכי נמי אמרינן בהמקבל בסופו (ב"מ דף קד: קד:) ת"ר אס איש עני הוא לא תשכח בעצותו ומשמע הא עשיר שכח ומשני הכי קאמר: **מאי דכתיב מלך במשפט יעמיד ארץ** אם דומה דיין למלך שאינו צריך לבאום. הכא משמע דלריכות ממונ קאמר משום שוחד מדמסיק עליה האי דיינא דשאל דשאלתא ולעיל נמי ממילי דשודד איירי ובסנהדרין בפ"ק (דף ו: ושם) מיימי הך דרשא גופה דרב נחמן בר כהן אדיין שאינו צקי וצריך לשאלו הוראות ודיין דמסיק הסם דרש רב נחמן בר כהן מנא דכתיב מלך במשפט יעמיד ארץ וצטר הכי מסיק דכי נשיאה אוקמו דיינא דלא גמיר וכולה שמעתא דהתם מייירי בדיינא שאינו הגון מחמת שאינו צקי ואומר ר"ת דמהאי קרא איכא למידק שאינו צריך לא לממונ ולא לדברי תורה. מ"ר: **לא מאן דמיני** דמיני איה ו**לא מאן דמאן** צוהב ושונא דאיירי ציה רבי יהודה ורבנן (ט) גבי עדות איירי דלגבי דיין אפי' רבנן מודו דפסול כדמסיק מקרא בפ' ז' ז' צורר (סנהדרין דף טג.) דל"כ הוה ליה לאתויי הכא קרא דהתם אלא התם צוהב כגון שושבינו ושונא שלא דיצר עמו שלשה ימים אצל הכא צוהב כי הך דפרח גרפא ארישא אמתא הווא גברא שקליה דאינו אלא חומרא בעלמא שהיו מחמירין על ענמנ כדאשכחן צממה דברים אצל פסולין לא הו. מ"ר: **ובי אלישע אובל בכורים היה.** אין צריך לדמוק כפי' הקונטרס דהכי פי' וכי אלישע אוכל בכורים היה והלא בשומרון היה ואין בכורים נחלן חוץ לחומה כדמוכח בריש אלו הן הלוקין (מכות ז.) ובפ' צממה המקשה (חולין דף סח: ושם) והכי איתא צממה צסדר אליהו זוטא דתלמידי חכמים כפרה להם לישראל בכל מקום מושבותיהם שנא' תקריב מנחת בכורים ואומר ואיש צא מבעל שלישה וגו' וכי אלישע אוכל בכורים היה והלא אין שם מקדש ולא מזבח ולא כהן גדול אלא אלישע ותלמידיו יושבין לפניו מכאן אמרו וכו': והיינו

האלהים לחם בכורים עשרים לך כל המביא דורון לתלמיד דאמרת לי טעמא מקבילנא ענן פסילנא ליה לדינא אמר מדשלה לי הכי שמע מינה קריביה הוא הוה קאים דינא דיתמי קמיה אמר האי

אינו נפטר מן העולם. והכי קאמר ק"ו שיסמא את עיניו כשיהא טפס בסופו וישכ לדון: שאינו צריך כלום. שהוא עשיר ואין צריך להחניף: **דשאל שאילתא.** דרגיל לישראל מצני עירו בהמות וכלים: **מאי טעמא דשוחדא.** למה אסור ליטול לזכות את הזכאי: **אין אדם רואה חובה לעצמו.** אין דעתו מתקרב לזד החובה לחייב את עצמו ואפילו מתכוין לדין אמת: **שהוא חד.** הנותן והמקבל נעשים לצ אחד: **צני מחווא.** עירו אומי אומס שזכיתי: **אס מרחס.** אס אוהבים נעשו כולם אוהבי: **צמצרא.** גשר: **יהיז ליה ידא.** לסומכו: **כנסא דפיני.** סל פירות מפרדס של רבי ישמעאל: **זווא.** זוג: **צבדי דאזיל ואסי.** ככל אשר הולך וצא היה לכו לזכותו של אותו אריס וצאין לו פתחי לזכות ואומר בלבו הלוא יטעון כך וכך ויזכה צדין: **ראשים סגו.** ככל שנה שגזוז אומן חייב ליתן לכהן אחד מששים: **גילדני דבי גילי.** גדים קטנים: **וכי אלשע אוכל צינורים סיה.** והלא לא כהן היה שהרי מלינו דצברי הימים שנתייחס אציו על שצט גד דכתי' ועני ושפט צצטן' ומלינו צמסכת פסחים צאלו דברים (דף סח.) דשפט דהאי קרא הוה אציו של אלישע: **שמע מינה קריביה הוה.** להכי פסול ליה לדינא: האי

הוא מוכח להו במילי דשמיא אמר רבא מריש הוה אמינא הני בני מחווא כוליהו רחמו לי כיון דהואי דיינא אמינא מינייהו סנו לי ומינייהו רחמו לי כיון דהואי דמאן דמיחייב ליה האידנא קא זכי למחר אמינא אם מרחם כוליהו רחמו לי אי מסנו כוליהו סנו לי ת"ר² ושוחד לא תקח אינו צריך לומר שוחד ממון אלא אפילו שוחד דברים נמי אסור מדלא כתיב בצע לא תקח היכי דמי שוחד דברים וכי הא דשמואל הוה עבר במברא אתא ההוא גברא יהיב ליה ידיה אמר ליה מאי עבידתך אמר ליה דינא אית לי א"ל פסילנא לך לדינא יאמימר הוה יתיב וקא דאין דינא פרח גרפא ארישיה אתא ההוא גברא שקליה א"ל מאי עבידתך א"ל דינא אית לי אמר ליה פסילנא לך לדינא מר שדי רוקא קמיה אתא ההוא גברא כסייה א"ל מאי עבידתך א"ל דינא אית לי א"ל פסילנא לך לדינא בר' יוסי הוה רגיל אריסיה דהוה מייתי ליה כל מעלי שבתא כנתא דפירי יומא חד אייתי ליה בה' בשבתא א"ל מאי שנא האידנא א"ל דינא אית לי ואמינא אגב אורחי אייתי ליה למר לא קביל מיניה א"ל פסילנא לך לדינא אותיב זוזא דרבנן וקדיינן ליה בהדי דקאזיל ואתי אמר אי בעי טעיין הכי ואי בעי טעיין הכי אמר תיפח נפשם של מקבלי שוחד ומה אני שלא נטלתי ואם נטלתי שלי דמר לא בעינא קבולי לקביל מר דלא מימנען מלאקרובי בכורים דכתיב ואיש בא מבעל שלישה ריבא לאיש האלהים לחם בכורים עשרים לחם שגורים וכרמל בצקלונו וכי אלישע אוכל בכורים היה אלא לומר לך כל המביא דורון לתלמיד חכם כאילו הקריב בכורים א"ל קבולי לא בעאי לאקבולי השתא דאמרת לן טעמא מקבילנא קביל מידן לא דאיננא לך שרדיה לקמיה דרב נחמן א"ל לדייניה מר להאי גברא דאנא ענן פסילנא ליה לדינא אמר מדשלה לי הכי שמע מינה קריביה הוא הוה קאים דינא דיתמי קמיה אמר האי

אמר רב פפא לא לידון איניש לא למאן דרחים ליה ולא למאן דסני ליה דרחים ליה לא חוי ליה חובא ודסני ליה לא חוי ליה וכתא ת"ר ושוחד לא תקח אינו צ"ל שוחד ממון אלא אפילו שוחד דברים אסור מדלא כתיב בצע לא תקח ה"ד שוחד דברים כי הא דשמואל הוה עבר במברא אתא ההוא גברא והב ליה ידו א"ל מאי עבידתך א"ל מאי אית לי א"ל פסילנא לך לדינא. אמרימר הוה יתיב גרפא ארישי אתא ההוא גברא שקליה מרישי' א"ל מאי אית לי א"ל פסילנא לך לדינא. אמרימר הוה יתיב ורשי רוקא קמיה אתא ההוא גברא כסיי א"ל מאי אית לי א"ל פסילנא לך לדינא. ר"י ברי' הוה רגיל אריסי למתי ליה כנתא דפירי כל מעלי דשבתא זימנא חדא אייתי ליה בחמישה [בשבתא] א"ל מ"ש האידנא א"ל דינא אית לי ואמינא אגב אורחי אייתי ליה למר א"ל פסילנא לך לדינא ולא קביל מיניה אותיב זוזא דרבנן וקדייני ליה בהדי דאזיל ואתי אמר אי בעי טעיין הכי ואי בעי טעיין הכי אמר תפח נפשם של מקבלי שוחד ומה אני שלא נטלתי ואם נטלתי שלי נטלתי שלי דמר לא בעינא קבולי לקביל מר דלא מימנען מלאקרובי בכורים דכתיב ואיש בא מבעל שלישה ריבא לאיש האלהים לחם בכורים עשרים לחם שגורים וכרמל בצקלונו וכי אלישע אוכל בכורים היה אלא לומר לך כל המביא דורון לתלמיד חכם כאילו הקריב בכורים א"ל קבולי לא בעאי לאקבולי השתא דאמרת לן טעמא מקבילנא קביל מידן לא דאיננא לך שרדיה לקמיה דרב נחמן א"ל לדייניה מר להאי גברא דאנא ענן פסילנא ליה לדינא אמר מדשלה לי הכי שמע מינה קריביה הוא הוה קאים דינא דיתמי קמיה אמר האי

תוספות ר"ד
אמר רב פפא לא לידון איניש לא למאן דרחים ליה ולא למאן דסני ליה דרחים ליה לא חוי ליה חובא ודסני ליה לא חוי ליה וכתא ת"ר ושוחד לא תקח אינו צ"ל שוחד ממון אלא אפילו שוחד דברים אסור מדלא כתיב בצע לא תקח ה"ד שוחד דברים כי הא דשמואל הוה עבר במברא אתא ההוא גברא והב ליה ידו א"ל מאי עבידתך א"ל מאי אית לי א"ל פסילנא לך לדינא. אמרימר הוה יתיב גרפא ארישי אתא ההוא גברא שקליה מרישי' א"ל מאי אית לי א"ל פסילנא לך לדינא. אמרימר הוה יתיב ורשי רוקא קמיה אתא ההוא גברא כסיי א"ל מאי אית לי א"ל פסילנא לך לדינא. ר"י ברי' הוה רגיל אריסי למתי ליה כנתא דפירי כל מעלי דשבתא זימנא חדא אייתי ליה בחמישה [בשבתא] א"ל מ"ש האידנא א"ל דינא אית לי ואמינא אגב אורחי אייתי ליה למר א"ל פסילנא לך לדינא ולא קביל מיניה אותיב זוזא דרבנן וקדייני ליה בהדי דאזיל ואתי אמר אי בעי טעיין הכי ואי בעי טעיין הכי אמר תפח נפשם של מקבלי שוחד ומה אני שלא נטלתי ואם נטלתי שלי נטלתי שלי דמר לא בעינא קבולי לקביל מר דלא מימנען מלאקרובי בכורים דכתיב ואיש בא מבעל שלישה ריבא לאיש האלהים לחם בכורים עשרים לחם שגורים וכרמל בצקלונו וכי אלישע אוכל בכורים היה אלא לומר לך כל המביא דורון לתלמיד חכם כאילו הקריב בכורים א"ל קבולי לא בעאי לאקבולי השתא דאמרת לן טעמא מקבילנא קביל מידן לא דאיננא לך שרדיה לקמיה דרב נחמן א"ל לדייניה מר להאי גברא דאנא ענן פסילנא ליה לדינא אמר מדשלה לי הכי שמע מינה קריביה הוא הוה קאים דינא דיתמי קמיה אמר האי

האי